

Guadalupe Andersson, Lena Lundkvist
Avdelningen för Social statistik och analys

Möte i användarråd för befolkning, demografi och integration

Närvarande:

Ledamöter

Anders Ljungberg, ordförande, UHR
Gunnar Andersson, Stockholms universitet
Daniel Levisson, Umeå kommun
Eva Andersson, Stockholms universitet
Bengt Eriksson, Boverket (digitalt)
Joanna Hägg, Sveriges kommuner och regioner
Gabrielle Larsson, Finansdepartementet
Anders Wirhed, Justitiedepartementet

Från SCB

Marie Lideus, enhetschef Befolkning och levnadsförhållanden
Sara Frankl, sektionschef Samordning och tvärområden

Guadalupe Andersson, sekreterare
Lena Lundkvist, sekreterare

Ann-Marie Persson, punkt 6–9
Susanne Zander, punkt 5
Thomas Önskog, punkt 5

1. Mötet öppnas, inklusive presentationsrunda

Anders Ljungberg, Universitets- och högskolerådet (UHR)

Ordföranden hälsade alla välkomna.

2. Godkännande av dagordning

3. Runda bland myndigheterna

Kort presentationsrunda:

Justitiedepartementet: Fokus ligger på att attrahera kvalificerad utländsk arbetskraft till Sverige. Det finns även fokus på åtgärder för att stärka återvändandeverksamheten samt göra en översyn av regelverket för inre utlänningskontroller. Skolan, sjukvården och socialtjänsten kommer inte att omfattas av dessa regler.

Stockholms universitet: De har fokus på demografiska frågeställningar som segregation och migration, och framför allt på förändringarna i barnafödandet mellan 2022 och 2023 som har börjat uppmärksammas av myndigheter och politiska partier. De har också jobbat internationellt med Sydkorea gällande en ny familjepolitik-policy. Dessutom arbetar de med AI-frågor som är kopplade till examinationer och uppsatser.

Finansdepartementet: De har avslutat arbetet med budgetpropositionen och ska nu börja arbeta med den makroekonomiska prognosen. Innan juledigheten ska de presentera en ny prognos. En viktig fråga hos dem är hur förändringen i befolkningen kommer att påverka arbetskraften och sysselsättningen.

Sveriges kommuner och regioner: De jobbar med befolkningsprognoser och en ekonomisk rapport. De undersöker hur införandet av röjandemetoden CKM kommer att påverka kommunerna. Det finns även fokus på AI-frågor och hur man använder AI i statistiken. De har också haft diskussioner om hur AI kommer att påverka databasen Kolada.

Umeå kommun: De arbetar bland annat med budgetuppstart för 2026, påverkan av det minskande barnafödandet samt hur avregistreringarna från Skatteverket kommer att påverka prognosen. De arbetar även med bostadsfrågor kopplade till trångboddhet.

Boverket: Nya byggregler har beslutats och de ska börja gälla från första juli. Det har även varit en del uppmärksamhet kring projektet "Fördjupad analys om utanförskap" som gjordes i samarbete med SCB och som är en punkt senare under mötet. Dessutom ska de, som tidigare nämnts, flytta till nya lokaler.

UHR: Det finns ett fortsatt intresse för högskoleutbildningar. UHR ser det i att det är fler som söker till högskola och universitet. Attrahera

och behålla utländsk arbetskraft har också varit en prioritering för regeringen. Regeringsuppdraget ”Work in Sweden” handlar just om att attrahera och underlätta etableringen av kvalificerad arbetskraft i Sverige och där bland annat UHR deltar. Arbetet leds av Tillväxtverket.

4. SCB-information

SCB:s gd Joakim Stymne kommer att avgå vid årsskiftet och regeringen rekryterar nu en efterträdare.

SCB har tagit fram och beslutat om en [AI-policy](#).

Budgetpropositionen 2025

Förslaget är att SCB får ett ökat anslag på cirka 43 miljoner jämfört med föregående år. Ökningen är främst kopplad till arbetet med det allmänna företagsregistret för genomförandet av direktivet om öppna data samt för att modernisera och effektivisera datahanteringen inom statistikverksamheten.

Allmänna företagsregistret kommer att bli fritt tillgängligt för användarna (avgiftsintäkterna bedöms minska i samma omfattning).

Nytt om revideringen av den europeiska statistiklagen (223/2009)

Förhandlingarna avseende revidering av förordningen om den europeiska statistiken (223/2009) är avslutade. Förordningen träder i kraft 20 dagar efter att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Den rättsliga ramen för framställning av europeisk statistik anpassas till ett alltmer digitaliserat samhälle, nya datakällor för statistikändamål tillgängliggörs och det europeiska statistiksystemets förmåga att snabbare reagera på nya databehov vid kris förbättras. Målsättning är att uppnå fortsatt effektivisering av statistikproduktionen genom nya datakällor.

Hemställan om ändringar i statistikförordningens indelning i ämnes- och statistikområden

Hemställan om ändringar i statistikförordningens indelning i ämnes- och statistikområden är beslutad. Inom vårt användarråds ämnesområde så ser det nu ut enligt följande:

Nytt ämnesområde: BEFOLKNING OCH LEVNADSFÖRHÅLLANDEN

- Befolkningens sammansättning och utveckling
- Levnadsförhållanden
- Jämställdhet
- Integration

Behandling av känsliga personuppgifter För framställning av statistik över Levnadsförhållanden får personuppgifter enligt 8 § behandlas som avser enskilda personers hälsotillstånd och medlemskap i fackförening.

Tidigare indelning:

BEFOLKNING

- Befolkningens storlek och förändringar
- Befolkningens sammansättning
- Befolkningsframskrivningar
- Invandring och asylsökande

LEVNADSFÖRHÅLLANDEN

- Levnadsförhållanden
- Jämställdhet

Webbinarium och kurser

9 dec: Kurs i enkät- och frågekonstruktion hos SCB

5. Fördjupad analys om utanförskap

Susanne Zander och Thomas Önskog, SCB

Syftet med uppdraget var att analysera de områden med liknande förutsättningar, behov och problem som kan kopplas till utanförskap på ett sätt som underlättar för regeringen och andra aktörer vid planering, utformning och genomförande av insatser med olika inriktning. Sex problem/variabler användes i analysen: ohälsa, bidragsberoende, kriminalitet, svag arbetsmarknadsetablering, svaga skolresultat och trångboddhet. Analysen har gjorts genom att gruppera RegSO i 13 klasser baserat på antalet särskilda utmaningar och olika förutsättningar. Dessutom studerades otrygghet, lågt engagemang i föreningsliv och civilsamhället samt lågt demokratiskt deltagande.

Variablerna samvarierar i stor utsträckning, förutom kriminalitet som samvarierar i lägre grad med övriga utmaningar. Områden i centrala delar av större städer har förhållandevis många anmälda brott.

De förklaringsfaktorer som mest påverkade sannolikheten att ett område ska ha ett särskilt stort sammanvägt utanförskap är hög andel med förgymnasial utbildning, låg andel inrikes födda, hög andel utflyttade senaste fem åren och hög andel ensamstående kvinnor.

Analysen indikerar även att upplevelsen av otrygghet är större i områden med socioekonomiska utmaningar än i områden med goda socioekonomiska förutsättningar. För deltagandet i föreningslivet är det skillnaden mellan inrikes födda och utrikes födda som är den

största. Detta gäller oavsett områdestyp, men skillnaderna är störst i områden med socioekonomiska utmaningar.

Fråga från användarrådet:

Vad är en RegSO?

RegSO är en förkortning för regionala statistikområden. En kommun är indelad i flera RegSO. RegSO är en aggregering av DeSO, demografiska statistikområden.

Fråga från användarrådet:

Vad har ni fått för respons?

Både lokalmedia och annan media har ringt och frågat hur man ska tolka analysen och hur man ska förstå de olika resultaten.

Fråga från användarrådet:

Det finns stora RegSO:n och i dem finns en större mix av bostadsområden med olika förutsättningar. Om ni analyserar stora områden så ökar risken för att missa bostadsområden med stora problem eftersom de blir en utjämningsseffekt inom RegSO:t

Vi diskuterade att använda DeSO i analysen i stället för RegSO, men det kändes att RegSO var lämpligare. De fick göra en del ställningstagande och avgränsningar för att kunna genomföra analysen. De tittade på befolkningsstorleken i RegSO och det var ingenting som stack ut. Dessutom gjordes aggregeringen ihop med kommunerna och syftet var att skapa logiska områden som man skulle känna igen och som skulle hänga ihop.

Fråga från användarrådet:

Indelningen som ni gjorde är avgörande för att identifiera vilka områden som har problem. Hur har det gått med landsbygd eller mindre områden som oftast hamnar som problemområden?

Vi har identifierat områden med tidigare kända problem. Resultatet visar alltså kända områden med känd problematik.

6. Den senaste befolkningsstatistiken

Ann-Marie Persson, SCB

Under året har utvandringen ökat och särskilt utvandringen till okänt land. Skatteverkets avregistreringar av personer som visat sig inte längre bo i landet förklarar en del av den ökade utvandringen. Många av dessa personer har lämnat landet utan att ange ett utvandringsland, vilket registreras i vår statistik som utvandring till okänt land. Det går således inte att utläsa fullt ut från statistiken hur stor utvandringen faktiskt har varit under året.

Invandring från Ukraina har också ökat under 2024. Alla som har haft ett tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet i minst två år har sedan

juni månad rätt att ansöka om att bli folkbokförd i Sverige. Det finns dock nya regler för personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet från och med 1 november. De kan nu bli folkbokförda redan efter ett år i Sverige, men de får inte samma ekonomiskt stöd från samhället som de som folkbokförts tidigare (enligt de gamla reglerna).

Vidare har det låga barnafödandet fortsatt under 2024 och antalet dödsfall ligger på ungefär samma nivå under 2024 som tidigare år.

Fråga från användarrådet:

Vad är gränsen för personer från Ukraina för att kunna folkbokföra sig i Sverige?

Det har varit två år, men från och med november 2024 är det ett år. Vi förväntar oss att se en förändring i statistiken på grund av detta.

Fråga från användarrådet:

Är registervården från Skatteverket avslutad?

Skatteverket har jobbat igenom det mesta, så rensningsarbetet är inte alls på samma nivå som det har varit.

Kommentar från användarrådet:

Umeå kommun beställer från Skatteverket varje månad vilka som har avregistrerats i svenska kommuner, och det verkar inte som att Skatteverket har avslutat med registervården.

Kommentar från SCB:

De har en del kvar att göra, men de har jobbat igenom de stora volymerna som de hade i början. Dessutom har Skatteverket fått möjlighet att göra fler kontroller och har ett utökat samarbete med Migrationsverket och andra myndigheter för att göra kontroller i framtiden.

7. Förbättrad folkbokföring

Anders Klaar och Erik Gustafsson, Skatteverket

Skatteverket har haft ett regeringsuppdrag att ta fram en nationell lägesbild som beskriver personkretsar som finns och verkar i Sverige. Uppdraget redovisades i juni och den finns här: [Nationell lägesbild över befolkningen 2024](#)

De konstaterar att övertäckningen, dvs. antalet personer som är skrivna i Sverige utan att bo här är större än de tidigare beräknat och det är också den grupp som är den största risken för att, på olika sätt, utnyttja det svenska systemet.

Skatteverket har nu en ökad möjlighet att göra riskbaserade urval och analyser. Det bidrar till att kontrollbesök kan riktas bättre än tidigare.

En del av presentationen beskrev användandet av samordningsnummer och hur den kan förbättras. Sedan september 2023 finns en lag om samordningsnummer för att säkerställa identiteten på den som får ett samordningsnummer. De konstaterar till exempel att kunskapen om samordningsnummer brister och att många samordningsnummer skulle kunna vilandeförklaras tidigare än vad som görs idag.

Fråga från användarrådet:

Vad innebär informationskampanjen som ni nämnde under presentationen?

När det gäller samordningsnummer har vi gått ut med information på sociala medier. Kampanjen är adresserad mot myndigheterna och syftet är att förklara hur ett samordningsnummer kan användas, hur det fungerar samt skillnaden mellan ett aktivt och ett vilande samordningsnummer.

Fråga från användarrådet:

Ni har nämnt något om biometriska data, vad ser ni för komplikationer med det?

Numera sker det en vis kontroll om det när man flyttar till Sverige. Däremot går det inte att dela dessa uppgifter, men det pågår ett arbete för att den biometriska delen ska bli bättre i samhället. Det är viktigt att myndigheterna ska kunna utföra kontroller och dela denna information med varandra för att säkerställa att uppgifter om personer är sanna, och att ingen kan utge sig för att vara någon annan.

Fråga från Skatteverket till användarrådet:

Har ni några förslag på idéer att ta med i den nationella lägesbilden 2025?

Svar från användarrådet:

Något om de juridiska delarna.

Svar från användarrådet:

Det är bra att ni kommer att jobba vidare med ytterligare preciseringar om vad som går in i varandra och inte. Det är också bra att ni fortsätter informera om detta till myndigheterna.

Svar från Skatteverket:

Absolut, vi vill förbättra oss hela tiden och tanken är att gå vidare på ett djupare sätt i framtiden.

8. Införande av rójandekontroll i befolkningsstatistiken

Ann-Marie Persson och Guadalupe Andersson, SCB

Införande av röjandekontrollmetoden CKM i befolkningsstatistik är påbörjat och första publiceringstillfället planeras äga rum i mars 2025 och avse referensmånaden januari 2025. Vi kommer att publicera information om införandet av CKM på SCB:s webbsida. Denna information kommer troligtvis att finnas tillgänglig innan årsskiftet.

Införandet av CKM innebär att en stor del av tabellerna i Statistikdatabasen (SSD-tabeller) måste ändras. En ändrad tabellstruktur bakom SSD leder till att det inte går att fortsätta uppdatera befintliga SSD-tabeller, utan nya tabeller kommer att skapas som gäller framåt i tiden. Skapandet av nya SSD-tabeller innebär att man kommer behöva gå in i två tabeller för att få fram en tidsserie.

När det gäller regionala indelningar i SSD-tabellerna kommer det att finnas riket, län och kommun när CKM införs. Om efterfrågan från användarna visar sig vara stort för andra regionala indelningar kommer SSD kompletteras med det. Vad gäller åldersklasser i SSD-tabellerna kommer det att finnas samma åldersgrupper som i dagsläget när CKM införs.

Vi har tidigare presenterat att det alltid kommer att vara möjligt att själv summera om det finns behov av andra aggregeringar än det som finns publicerat. Det är dock inte säkert att den summeringen blir samma som om värdet skulle beräknas med hjälp av CKM. Gällande API:er så kommer det att finnas nya API-anrop för de nya SSD-tabellerna. Detsamma gäller för sparade frågor.

Vi arbetar tillsammans med våra kollegor på kommunikationsenheten för att informera våra användare om dessa förändringar i SSD.

Kommentar från SCB:

Vi vill även tillägga att införandet av CKM inte innebär någon förändring för de som har tillgång till individuppgifter.

Kommentar från användarrådet:

Det är bra att få löpande information om projektet.

Kommentar från SCB:

Ytterligare information kommer på hemsidan innan årsskiftet.

Kommentar från användarrådet:

SKR har mycket dialog med kommunerna och vi uppskattar att information kommer på SCB:s hemsida. Vi är lite oroliga för att tilltron till statistiken rubbas. Det är också bra att det kommuniceras snabbt. Vi har funderat på hur det kommer att hanteras att politiker hämtar en siffra och handläggare en annan.

Kommentar från SCB:

Tack för kommentarerna. Det finns även en oro internt.

Kommentar från användarrådet:

Processen behöver följas upp i användarrådet.

Kommentar från SCB:

Absolut. Det kommer att finnas en presentation ”CKM för dummies” på SCB:s webbsida, som användare av statistiken kan ha med sig när de i sin tur presenterar. Dessutom kommer det att finnas ett dokument med frågor och svar om CKM.

Kommentar från användarrådet:

Skatteverket kan i vissa fall röja individer.

Kommentar från SCB:

Skatteverket har ett annat uppdrag. Vi har statistiksekretess.

9. Utvärdering av användarrådets arbete

Enhetschefen Marie Lideus tackade ledamöterna för deras engagemang och input under denna mandatperiod och informerade om att vi har påbörjat diskussionen om vilka användarråd som vi ska ha samt vilka ledamöter eller organisationer som är aktuella för kommande mandatperiod 2025–2027. Hon öppnade sedan upp för frågor och kommentarer.

Kommentar från användarrådet:

Det känns spännande att göra en insats tillsammans med levnadsförhållanden.

Kommentar från användarrådet:

Vi har jobbat väldigt mycket med SCB:s statistik i olika sammanhang. Vi har använt oss av statistik om invandring och utvandring kopplat till Skatteverkets insatser och det känns bra att användarrådet har skapat dialog med Skatteverket kring olika frågor. Dessutom har vi använt oss av statistik över medborgarskap och preliminär statistik om in- och utvandring och det känns positivt att användarrådet gör det möjligt för oss att hitta denna statistik som annars upplevs som lite svår att hitta.

10. Övriga frågor

11. Summering

Ordföranden tackade för ett som vanligt intressant möte och såg fram emot kommande möte i användarrådet. Han tog också tillfället i akt och tacka alla ledamöter för stort engagemang och intresse denna mandatperiod.